

VŠE, CO JSTE KDY CHTĚLI VĚDĚT O VV A BÁLI JSTE SE ZEPTAT

Umění a tvorba 4, jaro 2022

Terminologie

Malování

- Malba je umělecká technika zobrazující na **dvojměrné ploše** pomocí rozdílů barev. Tím se liší od sochařství (či plastiky), které zobrazuje reálnými trojrozměrnými tvary. Důležitým prvkem v malbě je **barva**. Pokud chybí, hovoříme o kresbě nebo grafice. Malba se realizuje především na rovných plochách, ale malovat lze také na zakřivené plochy, například v oboru monumentálního malířství – na klenby všeho druhu, na stěny výklenků apod. – nebo u kombinovaných technik (asambláž)
- **MALBA = PLOCHA**

Kreslení

- označení pro výtvarný projev provedený lineárně= jejím výrazovým prostředkem je linie, bod, skvrna, plocha
- **KRESBA = LINKA**

Jiří Straka

<https://www.inkmagpie.com/tusova-malba/>

Petr Nesvadba

http://www.petr-nesvadba.com/ilustrace/per_konipas-horsky.html

Tvrdost tužky

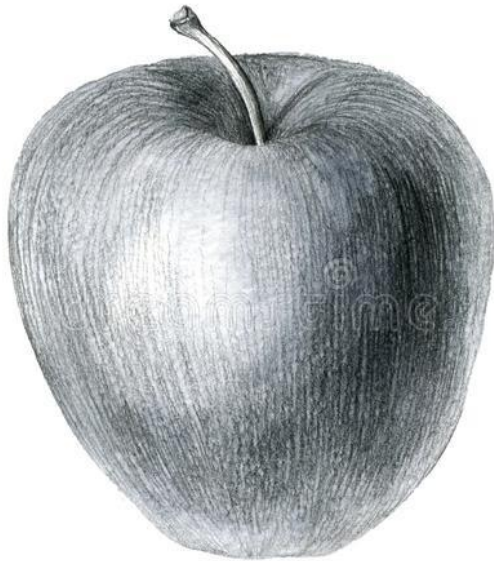
- Evropský systém: písmena a čísla
- H = hard, F = firm, B = black

9H	8H	7H	6H	5H	4H	3H	2H	H	F	HB	B	2B	3B	4B	5B	6B	7B	8B	9B	
Nejtvrdší →								Střední				→ Nejměkčí								

- Americký systém: pouze čísla

Tone USA	Evropa
#1	=B
#2	=HB
#2 ½	=F
*	

Stínování = tvorba „objemu“ předmětu

- ŠRAFURA = kladení čar jedné vedle druhé
- ROZMAZÁVÁNÍ (prstem) = ANO: u kresby (přírodním) uhlem, **NE**: tužkou (nikdy, fakt)
- + jít po tvaru předmětu
- + přimhouřit oči
- + co nejvíce se přiblíž „materiálu“ zobrazovaného předmětu

Papírová roztíratka

NE

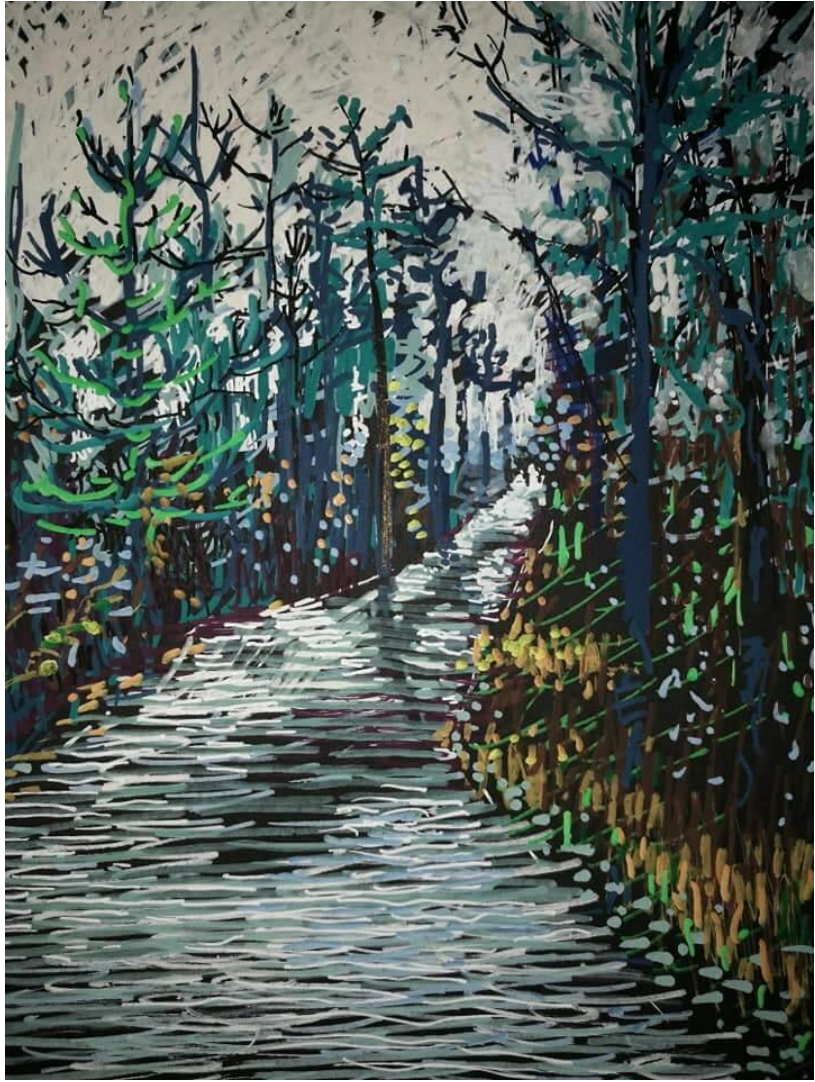

ANO

https://www.youtube.com/watch?v=jmOa1B4d4tA&ab_channel=SpeedDrawingItalia

Reverzní kresba

Akrylové fixy

Přírodní uhel

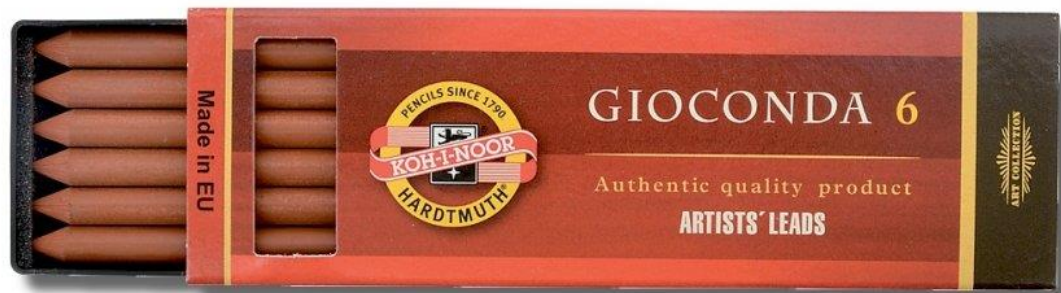
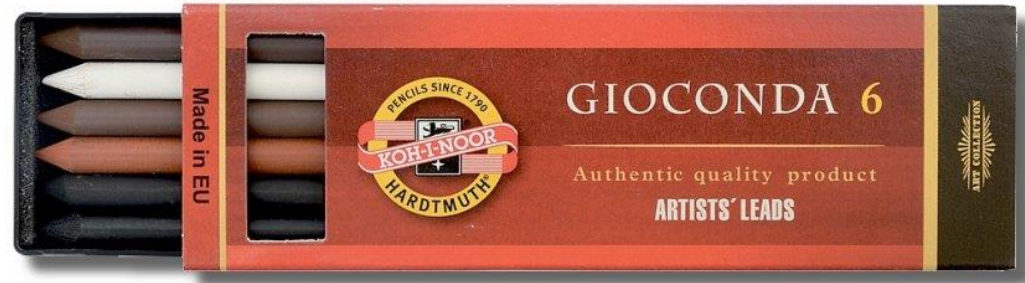
Nutno zafixovat
Snadno se stírá

Skvělé na stínování
Skvělé na studijní kresbu

Rudky

- Tvrdší než přírodní uhl
- Jdou hůře rozmazat, vhodné pro šrafuru

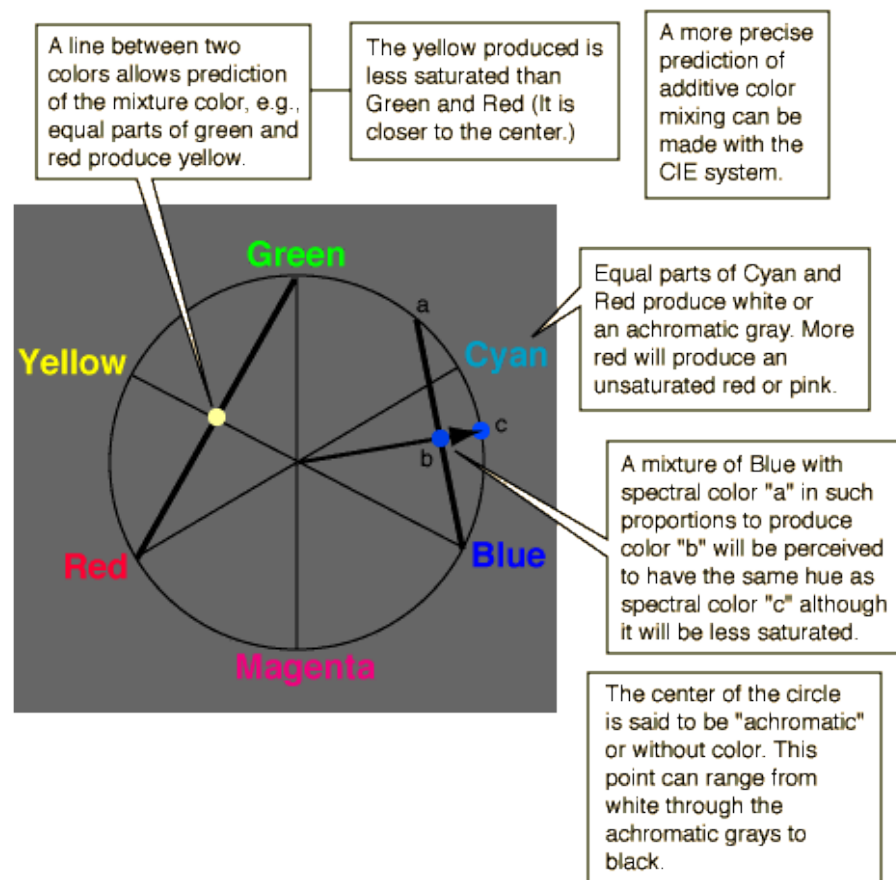

Fixativ

- Zabraňuje rozmazání kresby
- Nutné aplikovat ve větrané místnosti
- Místo fixativu lze použít lak na vlasy
- Pozor na vzdálenost stříkání, lak může kresbu „rozpustit“

Barevný kruh

- <https://sites.google.com/site/xgrafika/newtonuav-barevny-kruh>
- Jeden z prvních vědců, který se zabýval barvami a jejich vnímáním byl Isaac Newton. Uspořádal barvy do kruhu. Pomocí tohoto kruhu se dají skládat barvy **aditivně** (sčítání světla). Na obvodu kruhu je **6 barev**. Tři barvy **základní** (červená, zelená, modrá) a tři barvy **doplňkové** (azurová – doplňková barva červené, purpurová – doplňková barva zelené, žlutá – doplňková barva modré).
- **Co vyplývá z Newtonova kruhu:**
 - Aditivním smícháním barvy a její doplňkové barvy dostaneme barvu (světlo) bílou.
 - Barvy, které leží na jednom poloměru, mají stejný odstín
 - Čím blíže je barva středu kruhu, tím je méně nasycená
 - Smícháním stejného množství barvy a její doplňkové barvy vzniká bílá nebo achromatická šedá
 - Určitá barva může vzniknout různými způsoby (mícháním různých množství různých barev)
 - Střed kruhu se nazývá achromatický bod. Může mít barvu bílou, černou, nebo odstín achromaticky šedé

Pracovní list – barevný kruh

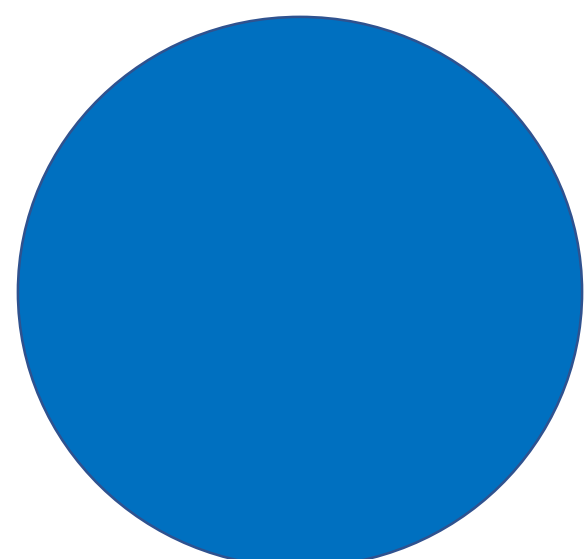
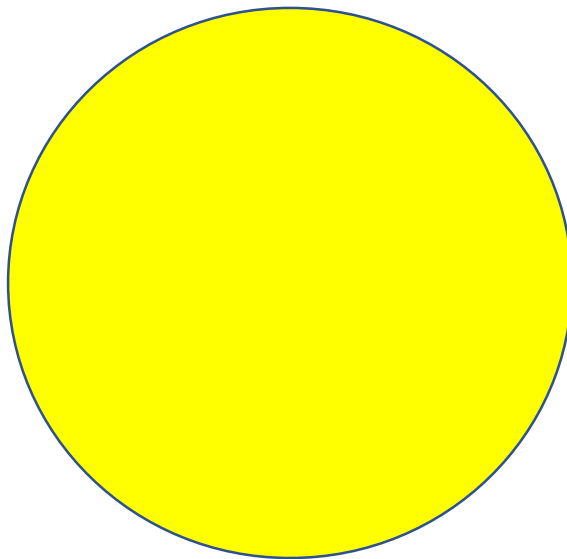
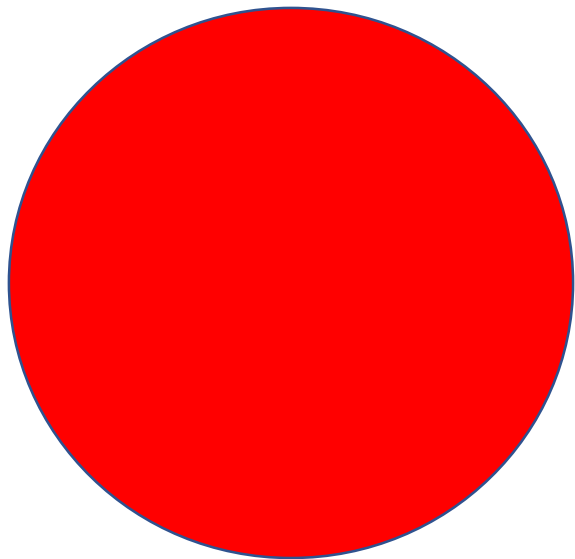
https://gramotni.cz/wp-content/uploads/2020/09/Newtonuv_barevny_kruh.pdf

Další terminologie

- Odstín: základní čistá barva, má vlastní název
- Kolorit – typická barevná skladba pro umělce, barevný dojem z celé tvorby (Tizian má typický kolorit)
- Jas – postavení barvy vzhledem ke stupnici šedé (světlá až tmavá)
- Sytost – intenzita barvy
- Kontrast – postavení barvy/barev vůči jiným barvám (např. simultánní kontrast – jak se ovlivňují vedle sebe postavené barvy – navzájem se v nich odráží komplementární barvy)
- Kryvost barvy – schopnost „zatření“ jiné barvy, sytosti barvy – označuje se hvězdičkami

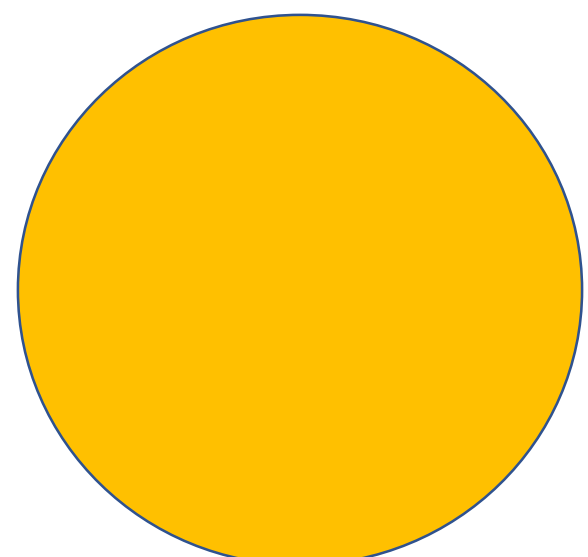
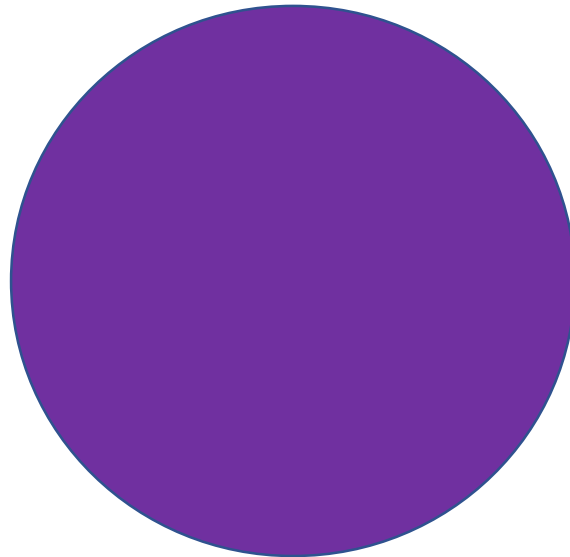
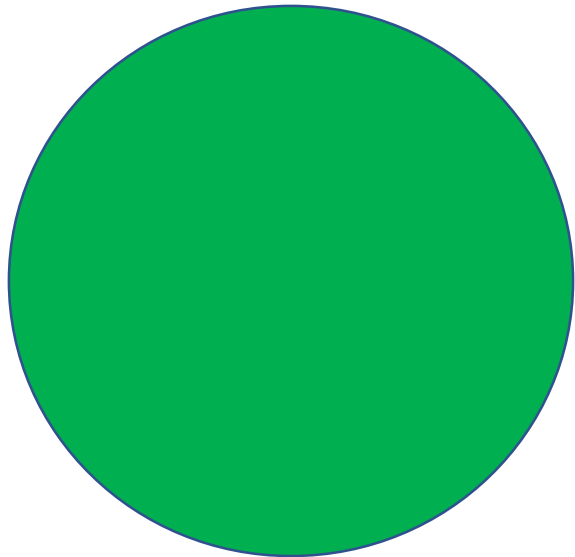
ZÁKLADNÍ/PRIMÁRNÍ BARVY

- = ty barvy, kterých nelze docílit mícháním barev

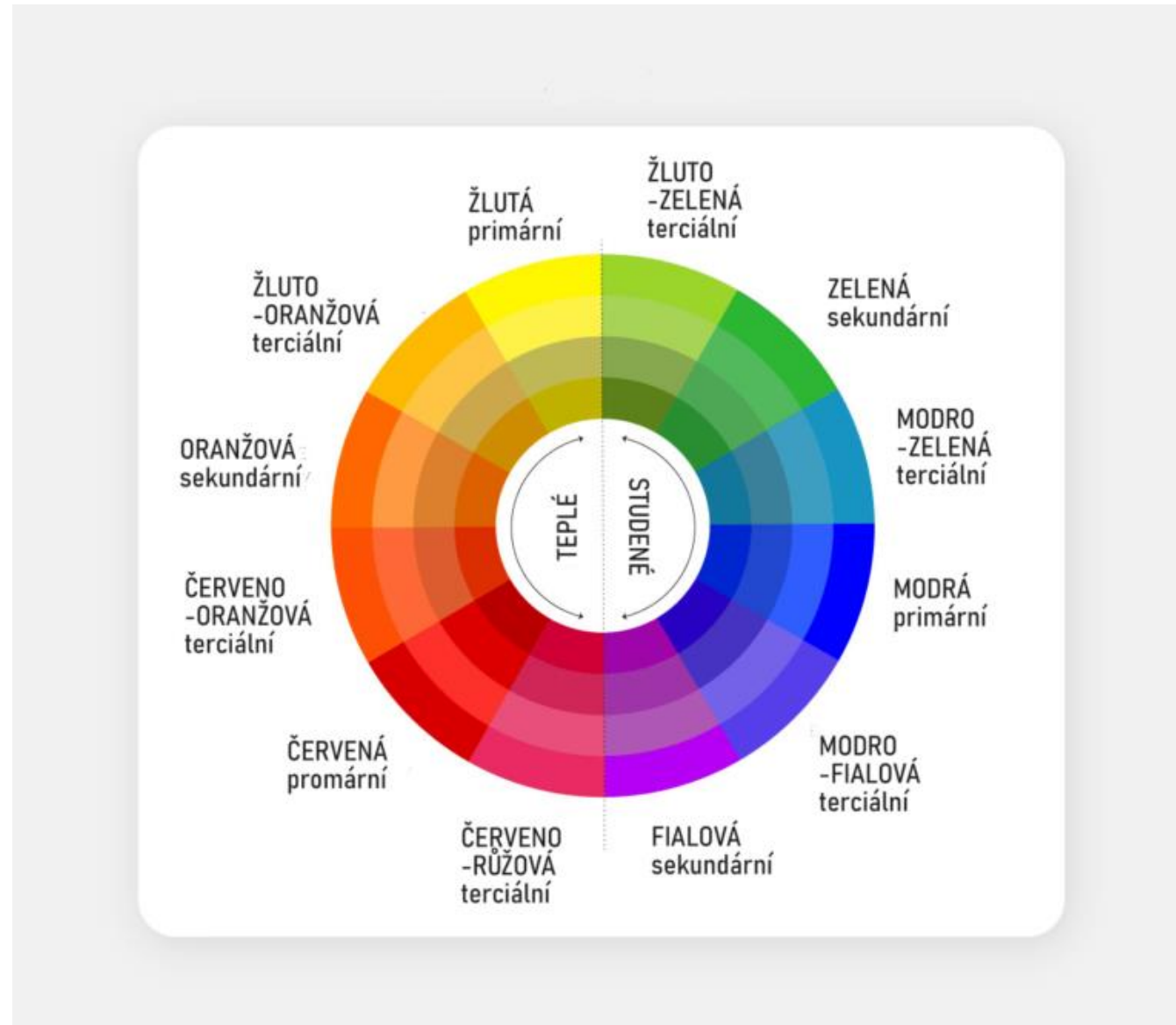

SEKUNDÁRNÍ BARVY

- vznikají smícháním základních barev

KOMPLEMENTÁRNÍ/DOPLŇKOVÉ BARVY

MÍCHÁNÍ BAREV

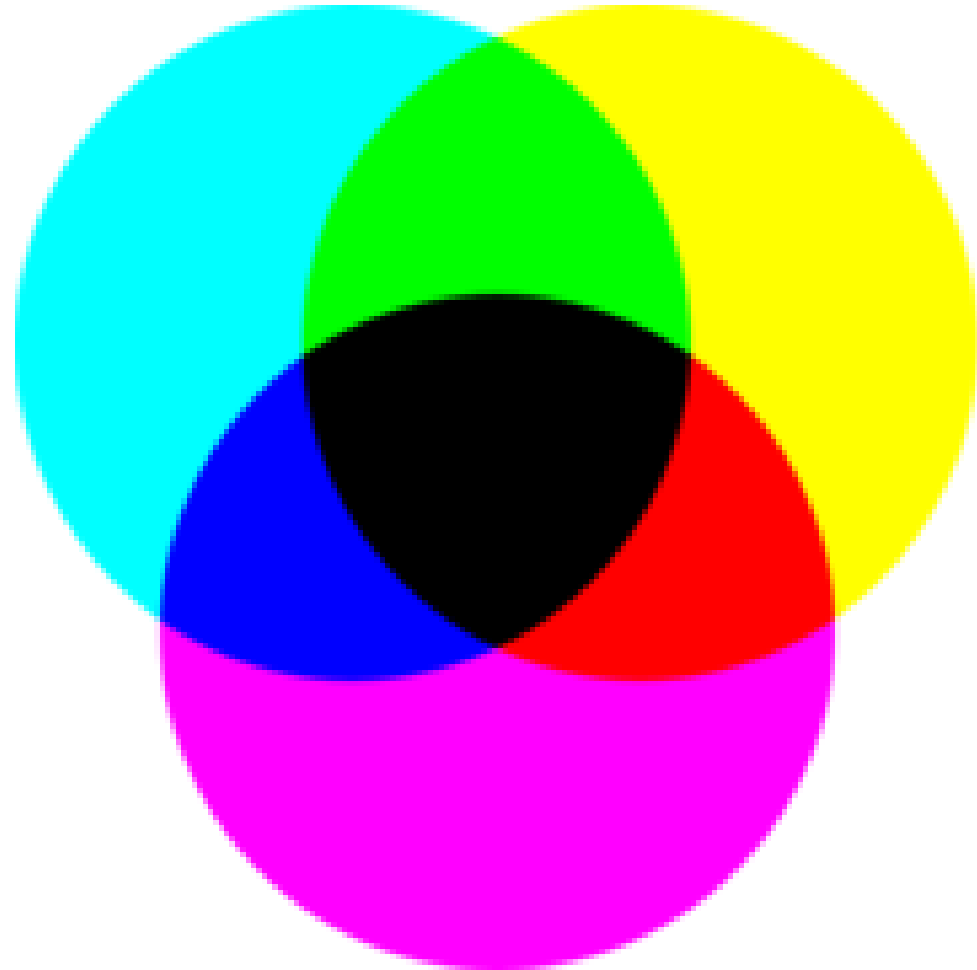
RED, GREEN, BLUE = RGB

- **Aditivní míchání barev**
- Aditivní míchání barev je takový způsob míchání barev, kdy se jednotlivé složky barev sčítají. Můžeme si ho představit jako míchání světelných reflektorů, které svítí na jedno místo. Obvykle se aditivní míchání barev demonstruje pomocí barvy červené, zelené a modré.

CYAN, MAGENTA, YELLOW, KEY (BLACK) = CMYK

- **Subtraktivní míchání barev**
- Při subtraktivním míchání barev se barevné složky odčítají. Představujeme si ho jako překrývání barevných fólií. Pro subtraktivní míchání barev se používají barvy doplňkové k základním barvám aditivního míchání, tj. barvy azurová, purpurová a žlutá.

Tempera

- Lze po zaschnutí opět rozmýt (narozdíl od akrylu, ten již po zaschnutí není rozpustný ve vodě)
- Pojidlo: emulze s emulgačním činidlem: klíh, kasein, vejce, vosk
- Dříve používána zejména vaječná tempera
- Ředitelné vodou

Akryl

- Pojidlo: polyakrylová pryskyřice
- Nelze po zaschnutí rozmýt vodou
- Vynalezen v roce 1934 (https://wikijii.com/wiki/Acrylic_paint#:~:text=6%20extern%C3%AD%20odkazy,D%C4%9Bjiny,patentov%C3%A1n%20s pole%C4%8Dnost%C3%AD%20Rohm%20a%20Haas)
- Štetinové štětce

Olejové barvy

- Nejsou ředitelné vodou
- Pojidlo: olej (nejčastěji lněný olej)
- Dlouho schnou
- Do malby lze opakovaně zasahovat
- Ředění terpentýnem (nelze ředit vodou)
- Lze přidávat fermež – lněný olej
- Drahé

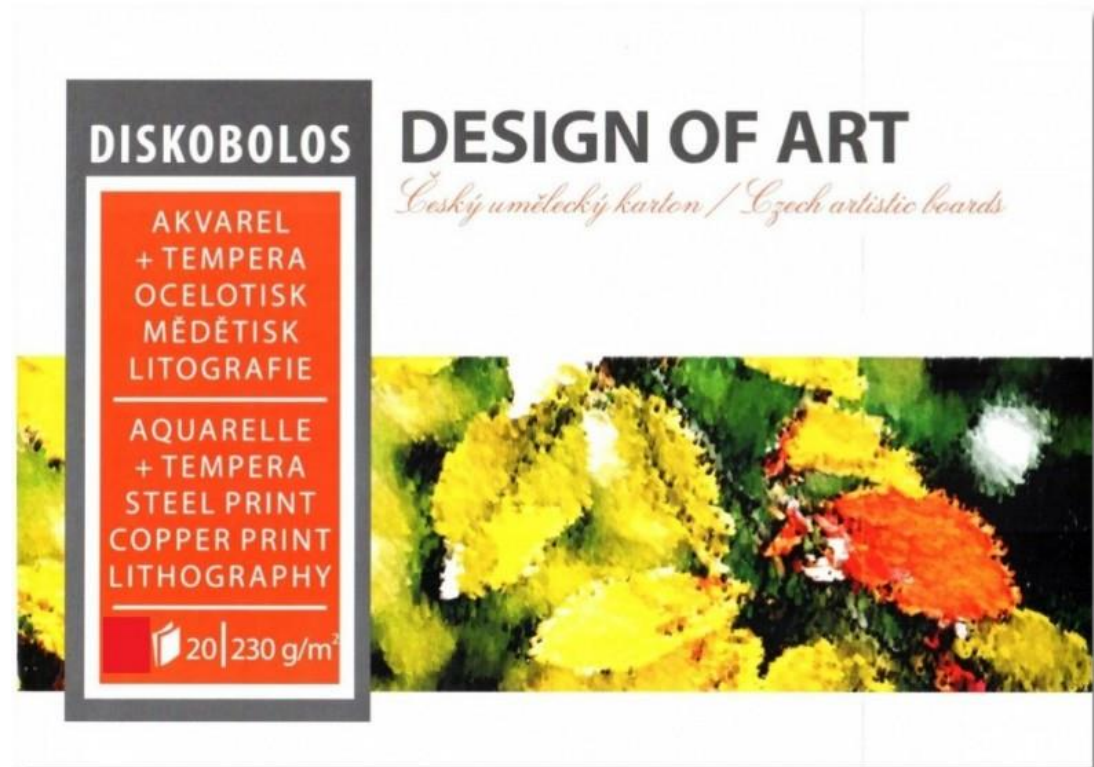
Akvarel

- Technika malby vodovými barvami
- Malba, která používá barvy rozpustné ve vodě
- Rostlinné, nerostné nebo živočišné pigmenty
- Pojidlo: voda, arabská guma, glycerín, med, konzervační přísady
- Tempery – akryl = vodové barvy = akvarelové barvy (<https://www.mcpenbavi.cz/akryl-akvarel-olej-nebo-tempery-po-cem-sahnout-kdyz-muzy-zavolaji/>)
- Vlasové štětce!!!

Akvarelové papíry

- Strukturované
- Vyšší gramáž
- Dražší
- Pojmou více vody, tolik se nekrčí

Anilinové barvy

- Sytější, než klasické vodové barvy

Akvarelové barvy

- Sytější, než klasické vodobé barvy
- Dražší, než vodovky či anilinky
- Sonnet
- Vlasové štětce

Krajina
OMALOVÁNEK

奧文
OWIN

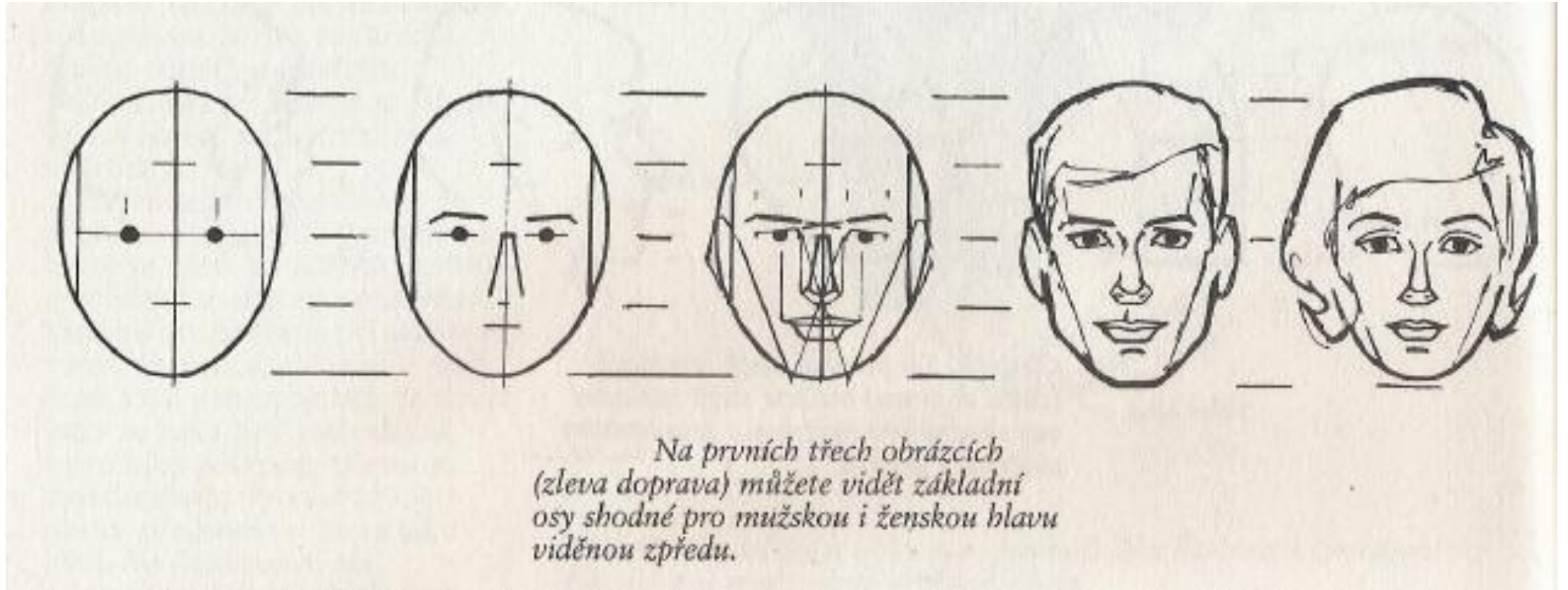
Když chci mít bílý motiv...

- Použiju krycí gumu
- Zakryjete místo, které má zůstat bílé (nápis, motiv)
- Poté stačí seškrábnout

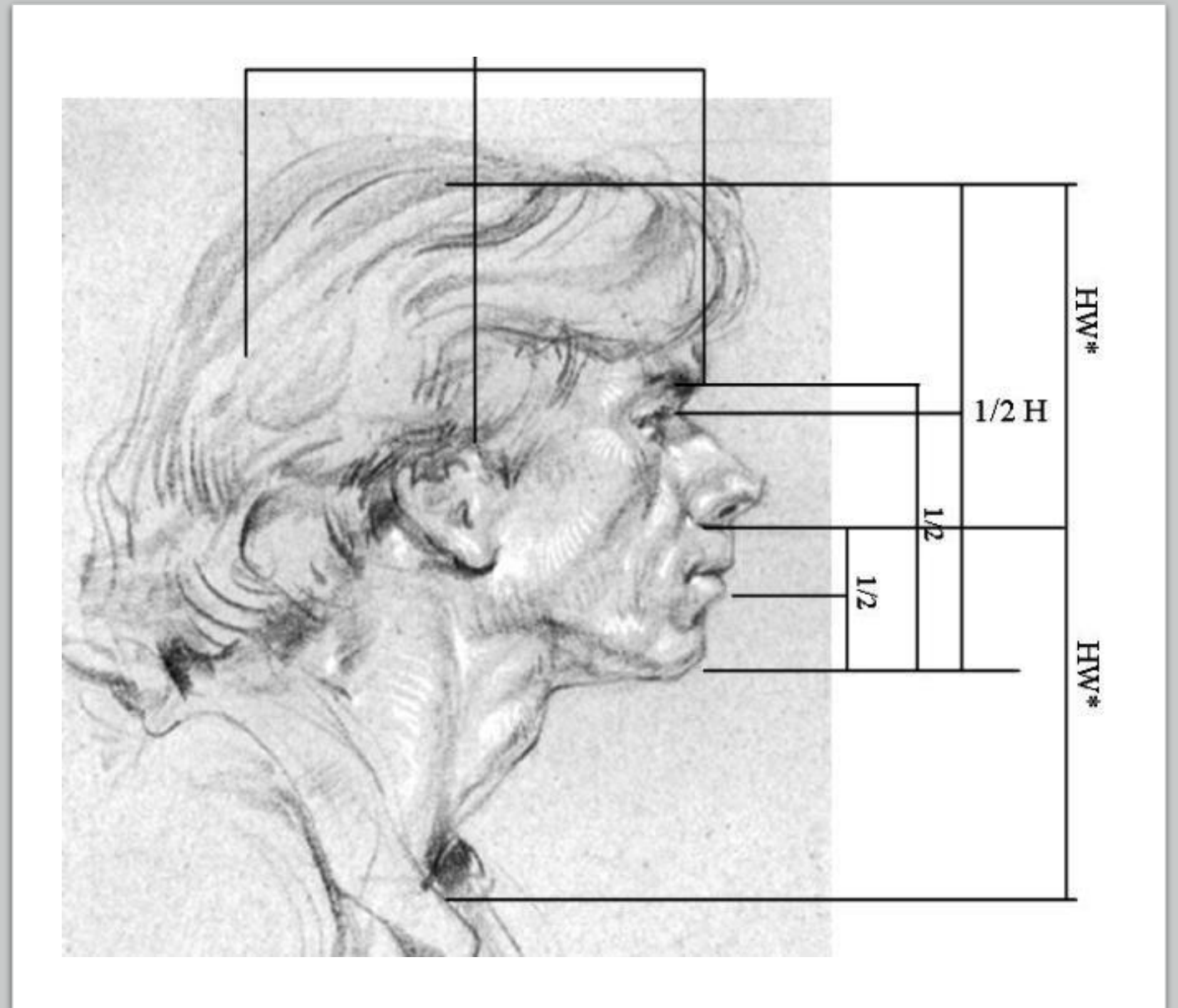
Portrét – univerzální zásady - ánfas

- z francouzského „en face“ = zepředu

Portrét - profil

- Pohled z boku
- Nejjednodušší typ portrétu
- <https://www.topzine.cz/jak-nakreslit-portret-naucte-se-spravne-zachytit-proporce-obliceje>

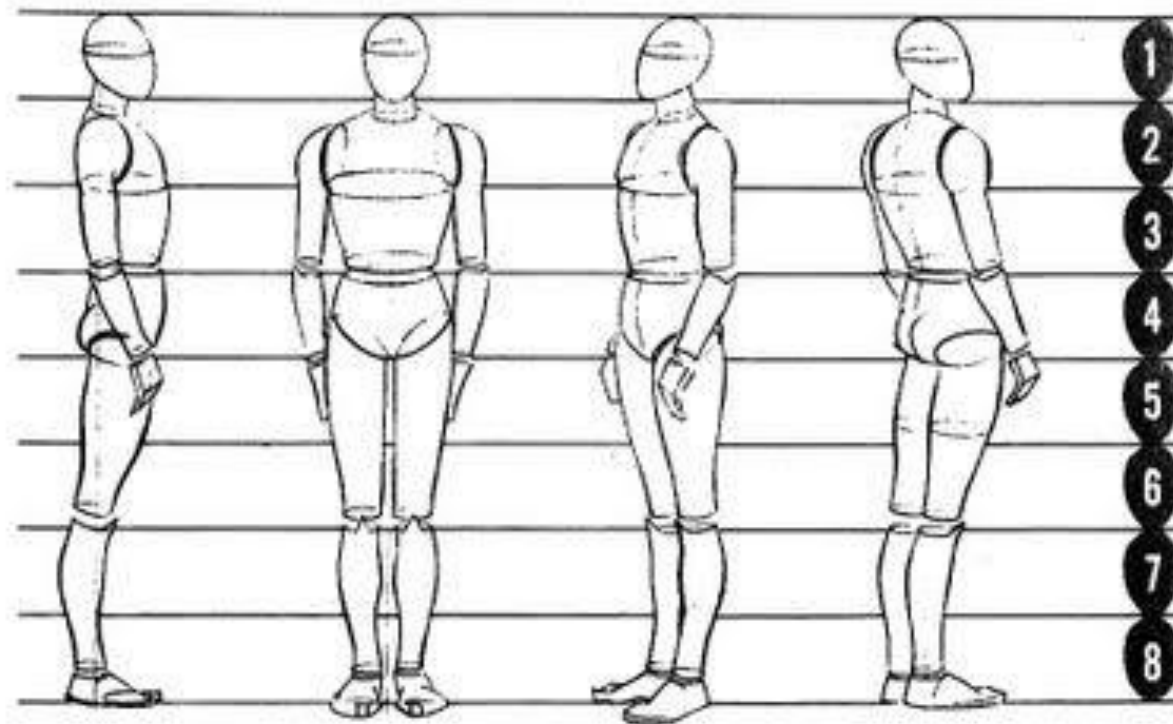
Portrét - poloprofil

- Nejobtížnější forma portrétu, ale současně nejefektivnější

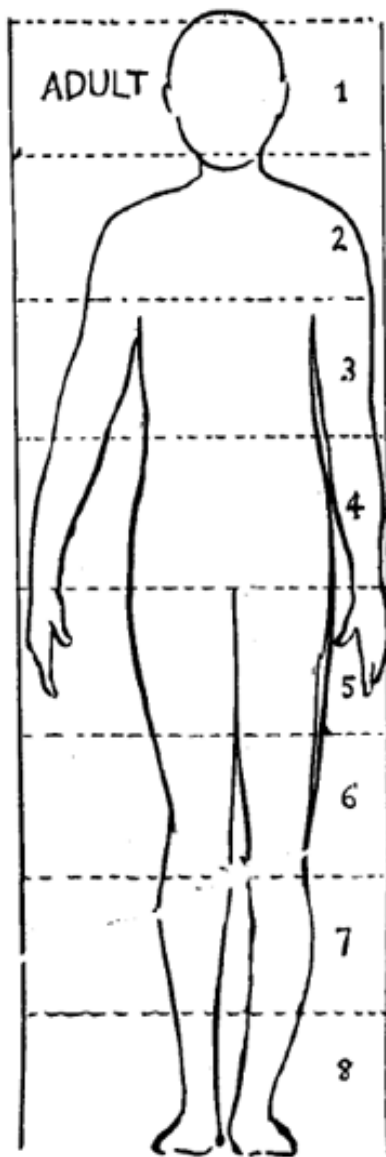

Kresba postavy

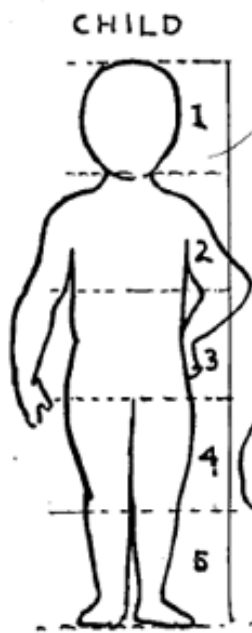
- 1:7 či 1:8 (kolikrát se hlava vejde do těla postavy)
- Batole: 1:4
- Novorozeně: 1:3

Here the eight-head figure is presented in back form, as seen from side, front, three-quarter front, and three-quarter back views. Study the relationship of the different parts of the figure, noting how they are balanced on the vertical axis.

THERE IS NO EXACT STANDARD. THE ADULT FIGURE VARIES FROM FIVE TO EIGHT HEADS TO THE ENTIRE HEIGHT, THE CHILD'S FROM ABOUT FOUR TO FIVE HEADS TO THE BODY.

CHILD

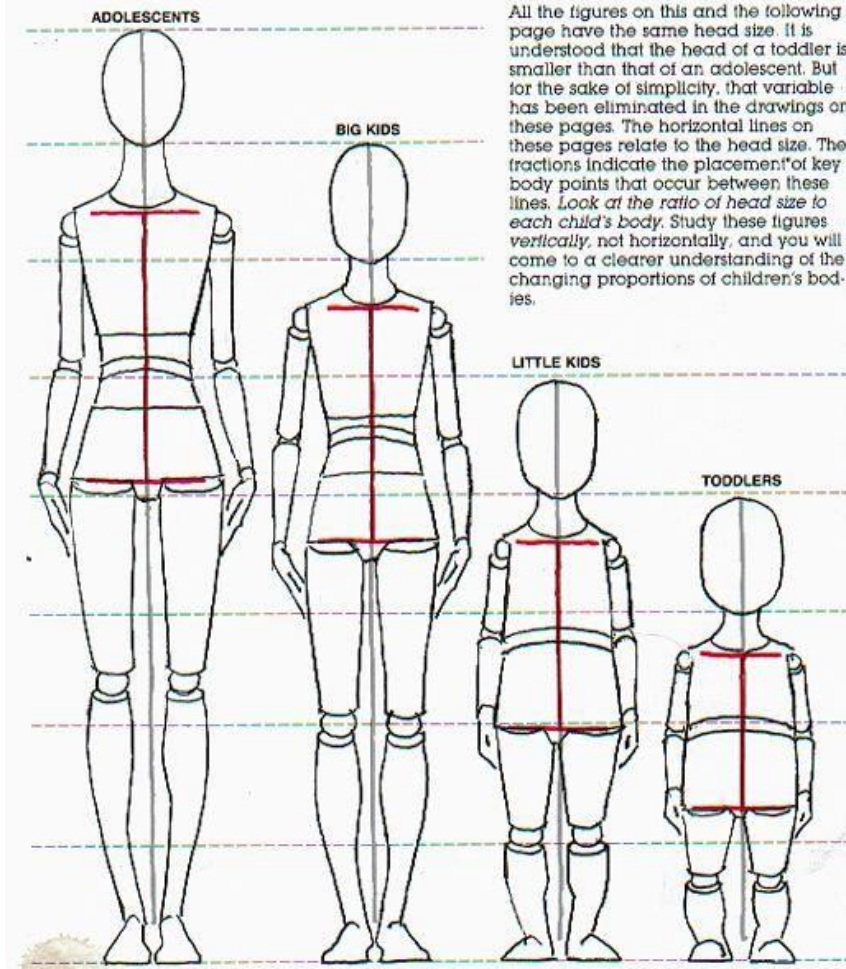

CARICATURES

BABY

WEE BABY

Children's Proportions

□ Shapes/Figures

All the figures on this and the following page have the same head size. It is understood that the head of a toddler is smaller than that of an adolescent. But for the sake of simplicity, that variable has been eliminated in the drawings on these pages. The horizontal lines on these pages relate to the head size. The fractions indicate the placement of key body points that occur between these lines. Look at the ratio of head size to each child's body. Study these figures vertically, not horizontally, and you will come to a clearer understanding of the changing proportions of children's bodies.

András Szunyoghy
György Fehér

ANATOMIE PRO VÝTVARNÍKY ČLOVĚK

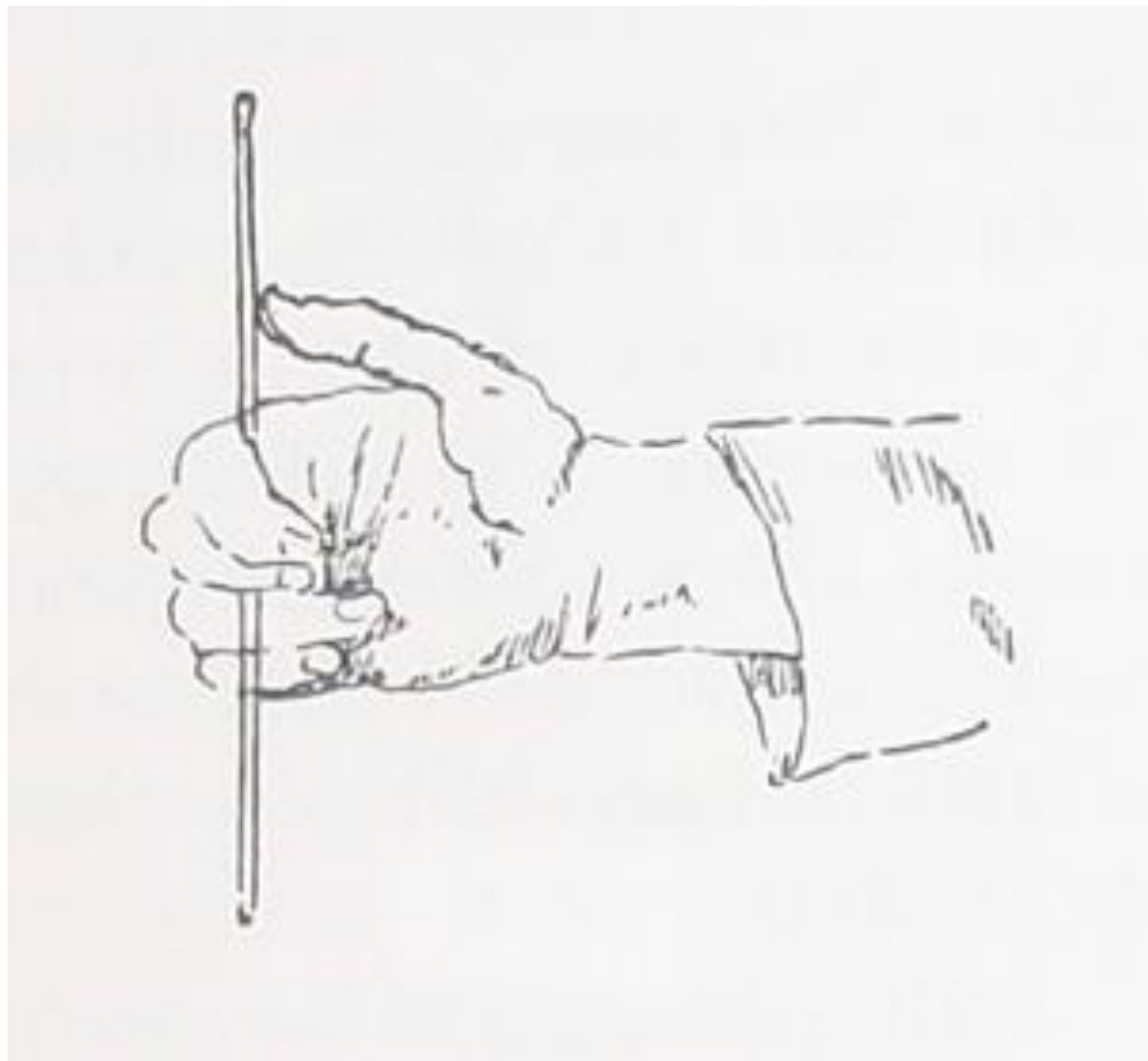
András Szunyoghy
György Fehér

ANATOMIE PRO VÝTVARNÍKY ZVÍŘATA

Vizování = technika poměřování proporcí

- Vezmeme do ruky tužku či štětec (jako na obrázku), přivřeme jedno oko, natáhneme ruku v lokti, namíříme ji k měřenému předmětu a zjistíme, jak je předmět na tužce/štětci široký a jak vysoký.
- Je naprosto nutné, aby vzdálenost tužky a předmětu zůstala stejná. Proto nezapomeňte být při měření napřímení, ruku nataženou a všechny délky měřit ze stejného místa!
- <https://malujemesusmevem.cz/2015/11/19/jak-dosahnout-spravnych-proporci-pri-kresbe-podle-skutecnosti-vizovani/>

- Pro lepší odhad vzájemné výšky předmětů pomáhá tzv. **VIZOVÁNÍ**
- Přimhouříme jedno oko a tužku na dálku přikládáme k zobrazovanému předmětu.
- Na tužce si označujeme jednotlivé vzdálenosti a porovnáваме.

<https://miluju-vytvarku.webnode.cz/pojmy-pro-9-rocnik/>

- Z čeho se vyrábí štětce?

Štětinové štětce

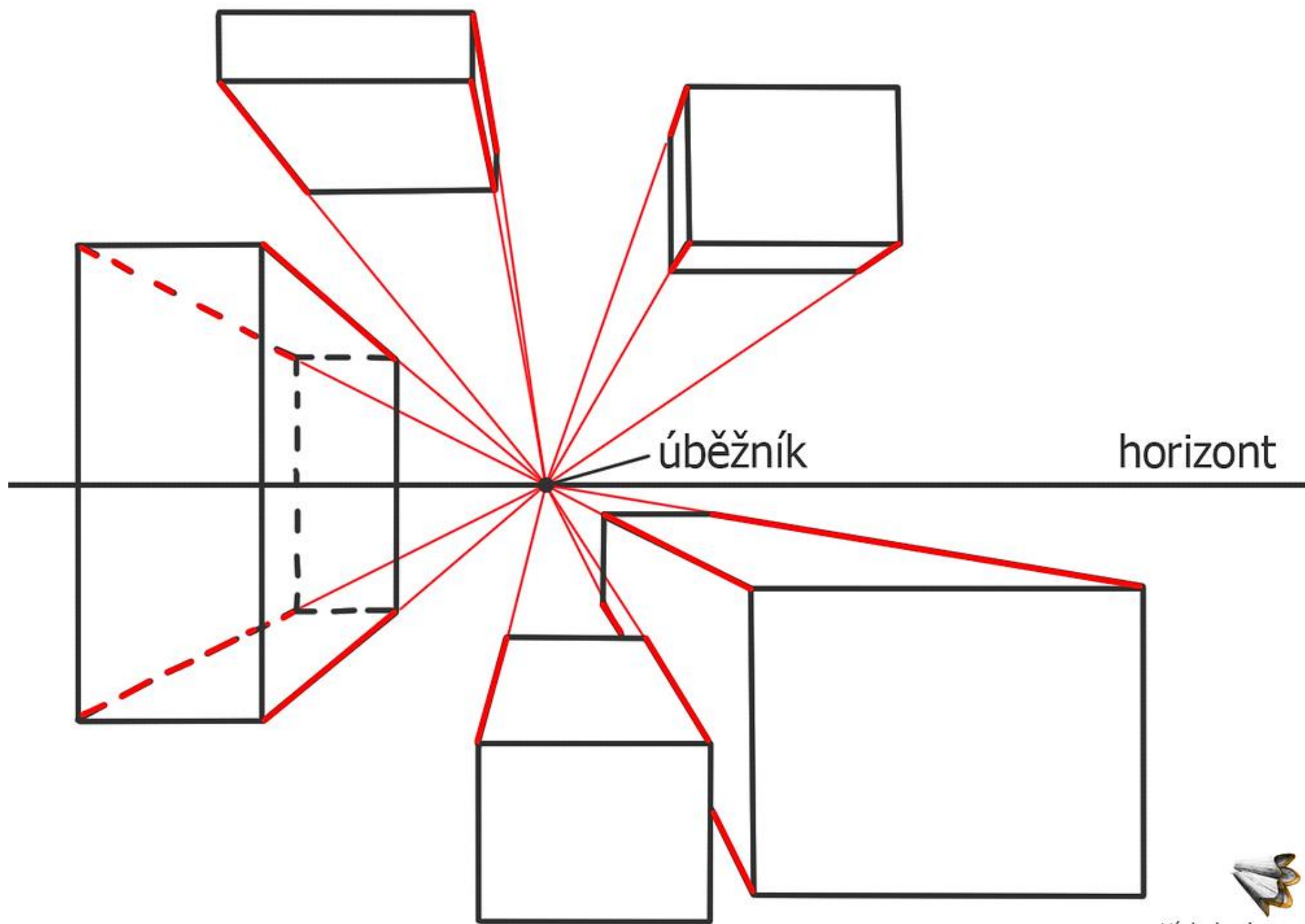

Syntetické štětce

Perspektiva

- <https://slovník-cizich-slov.abz.cz/web.php/slovo/perspektiva>
- zobrazení pohledu do vzdáleného prostoru do roviny, kdy se zobrazované předměty zdánlivě zmenšují a sbíhají

úběžník

horizont

Skulptura x plastika

Grafika

- Grafikou nazýváme dvojrozměrné [umělecké dílo](#) vytvořené rukou [umělce](#), který použije jednu z [grafických technik](#). Následně toto dílo rozmnoží ručním řemeslným postupem na předem stanovený počet exemplářů.
- Každá grafika je originál!
- **tisk z výšky** (např. [Dřevoryt](#), [linoryt](#)) – otiskne se plocha, která zůstává „na povrchu“
- **tisk z hloubky** (např. [lept](#), [suchá jehla](#)) otiskne se barva nanesená do vryvů
- **tisk z plochy** ([litografie](#)) - tisk z kamene
- Tiskne se na **navlhčený akvarelový papír**
- **Speciální papíry na tisk – nutná vyšší gramáž!**

Michal Cihlář

Jan Vičar

<http://www.janvicar.com/jednotlive/historic.html>

- Rydlem vyřezu do lina motiv
- Na skle rozválím válečkem tiskařskou barvu
- Válečkem nanesu barvu na lino
- Přebytek barvy setřu hadrem
- Dám papír do lisu, na papír dám opatrně lino
- Ideálně položím na lino plstěnou podložku
- Projedu lisem

Suchá jehla

- Jehlou vyryju motiv do: plexiskla, měděné nebo pozinkované destičky, v případě nouze do destičky hliníkové
- Na skle rozválím válečkem tiskařskou barvu
- Válečkem nanesu barvu na lino
- Přebytek barvy setřu hadrem
- Dám papír do lisu, na papír dám opatrně lino
- Ideálně položím na lino plstěnou podložku
- Projedu lisem

Bastafloa

Užitečné odkazy:

- <https://artsandculture.google.com/>
- <https://www.facebook.com/LaboratoryForEducationAndSynergy>
- <https://www.nedatovano.cz/>

Galerijní animace

- „Animace v galeriích jsou „oživující“ činnosti, při nichž návštěvníci pomocí různých materiálů či předmětů vytvářejí dílčí výtvarné etudy, které svým principem, technologií nebo obsahovým zaměřením navazují na sledované výtvarné dílo.“
- Radek Horáček, Galerijní Animace a zprostředkování umění, 1998, s. 71

Edukační programy v brněnských galeriích

- <https://moravska-galerie.cz/program/skoly/>
- <https://www.faitgallery.com/program/events/215.html>

Co je **nejdůležitější**:

- Otevřenost
- Motivace
- Pochvala
- Povzbuzení
- Autenticita
- Svobodné vyjádření
- Empatie
- Interdisciplinarita
- Začít hodnocení vždy pozitivně
- Není špatně a dobře
- Vytvořit podmínky pro tvorbu, vycházet z téma, která děti zajímají (roční období není jediné téma)

Co **nedělat**:

- Nezasahovat dětem do práce bez dovolení
- Neříkat: děláš to špatně, ty to vůbec neumíš...
- Neshazovat, neporovnávat
- (Neznámkovat) – viz příběh holčičky a hada - <https://video.aktualne.cz/dvtv/ctyrka-za-obrazek-hada-jsou-to-tezke-rany-ve-skolstvi-se-ned/r~925d584ceb4a11e8a446ac1f6b220ee8/>